

BESLISSING VAN 26 JUNI 1995 nr. 95-PRA-1

I PROCEDURE

Gezien de klacht geregistreerd onder het nummer PRA-93/0012A, neergelegd op 5 oktober 1993 bij de dienst van de Mededinging, door Mevrouw Nadia Van Nieuwenhuysen, die handel drijft onder de benaming Parfumerie BO, gevestigd te Nieuwstraat 44, 1730 Asse;

Gezien de memorie van klaagster van 13 juli 1994, waarin zij haar standpunt ontwikkelt;

Gezien het verslag van de Dienst voor de Mededinging, neergelegd op 4 november 1994;

Gezien de memorie in antwoord op voormeld verslag, neergelegd ter zitting van 17 januari 1995 voor de naamloze vennootschap Parfums Christian Dior SAB, met maatschappelijke zetel te 1060 Brussel, Brugmannlaan 71, door haar raadslieden, Meesters Antoine Braun, Francis Herbert en Dominique Kaesmacher, advocaten gevestigd te 1150 Brussel, Tervurenlaan 268A;

Gehoord ter zitting van 17 januari 1995 de N.V. Parfums Christian Dior SAB, bijgestaan door Meesters Francis Herbert en Dominique Kaesmacher;

Gehoord tijdens diezelfde zitting de verslaggever van de Dienst voor de Mededinging, de Heer Kris Boeykens;

II AANGEKLAAGDE PRAKTIJK

Aangezien de praktijk die het voorwerp heeft uitgemaakt van een klacht bestond uit de weigering van verkoop van parfumerieproducten door beklagde aan klager;

Aangezien de klager daarbij stelt dat door de N.V. Parfums Christian Dior SAB een willekeurig systeem gehanteerd wordt dat alleen op kwantitatieve criteria steunt en niet op objectieve criteria van kwalitatieve aard met betrekking tot vakbekwaamheid, personeel en inrichting van het bedrijf, zodat de verkoopsweging van Parfums Christian Dior SAB waarvan klager meent het slachtoffer te zijn, een restrictieve mededingingspraktijk zou uitmaken die verboden zou zijn krachtens het artikel 2, paragraaf 1 van de wet van 5 augustus 1991 tot bescherming van de economische mededinging (W.B.E.M.).

III DE GEGEVENS VAN DE ZAAK

Aangezien de beklagde vennootschap een dochteronderneming is van de N.V. naar Frans recht Parfums Christian Dior, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 75008 Parijs, Avenue Osch 33;

Aangezien Dior Frankrijk Parfums, Eaux de toilette en schoonheids- en verzorgende cosmeticaproducten vervaardigt, die gecommmercialiseerd worden onder het merk "Christian Dior";

Aangezien de Diorproducten over de ganse wereld en onder meer in België worden verdeeld overeenkomstig een systeem van selectieve distributie, dat de vennootschap Dior rechtvaardigt door te verwijzen naar de specifieke aard van haar producten;

Aangezien de type-overeenkomsten die met de erkende verdelers worden afgesloten door Dior Frankrijk bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen zijn aangemeld;

Aangezien klaagster op 2 april 1992 aan beklagde mededeelde dat zij een winkel zou openen en later bij brief van 20 april 1993 de vennootschap Dior verzocht heeft Diorproducten te mogen verdelen;

Aangezien de vennootschap Dior bij haar brief van 26 april 1993 klaagster verzocht heeft een vragenformulier in te vullen;

Aangezien op 18 mei 1993 klaagster het ingevulde en ondertekende vragenformulier alsmede de gevraagde bijlage heeft teruggestuurd;

Aangezien de vennootschap Dior één van haar vertegenwoordigers ter plaatse heeft gestuurd om over te gaan tot evaluatie en vastgesteld heeft dat klaagster reeds Dior-produkten verkocht in haar winkel, zonder hiervan melding te maken op het vragenformulier dat haar was toegestuurd en dat een rubriek bevat, speciaal bestemd voor opsomming van de merken die reeds te koop worden aangeboden en worden verkocht;

Aangezien de vennootschap Dior een gerechtsdeurwaarder naar klaagster heeft gestuurd die op 9 juli 1993 het feit van deze verkopen heeft vastgesteld en daarvan proces-verbaal heeft opgemaakt;

Aangezien klaagster naderhand herinneringsbrieven heeft gestuurd aan de vennootschap Dior, doch slechts mocht vernemen van deze laatste dat de vennootschap Dior van oordeel was zelf klaagster in gebreke te moeten stellen onmiddellijk elke te koopaanbieding en verkoop van Dior-produkten stop te zetten;

Aangezien klaagster gereageerd heeft door-bij brief van 4 oktober 1994 klacht neer te leggen bij de dienst voor de Mededinging;

IV STELLING VAN DE DIENST

Aangezien de Dienst van oordeel is dat de onderneming Parfums Christian Dior zijn selectieve distributie-overeenkomst weliswaar heeft aangemeld bij de Europese Commissie op 5 oktober 1989, doch tot op heden nog geen individuele vrijstelling gekregen heeft van de Commissie; dat de Dienst verder oordeelt dat in deze omstandigheden de selectieve distributie-overeenkomst van Parfums Christian Dior diende te worden aangemeld bij de Dienst voor de Mededinging, wat inmiddels is gebeurd door aanmelding op 14 september 1994;

Aangezien de Dienst dan ook hieruit afleidt dat de onderneming Parfums Christian Dior geen individuele vrijstelling gekregen heeft voor het selectieve distributie-contract noch van de Europese Commissie, noch van de Belgische Raad voor de Mededinging;

Aangezien de Dienst voor het overige van oordeel is dat de reden voor de leveringsweigering en weigering tot erkenning als erkend verdeler, te weten het feit dat de klaagster al produkten van Dior verkocht voor ze erkend was als officieel verkooppunt van Dior-produkten, geen voldoende argument is om de erkenning te weigeren;

V WAT DE ONTVANKELIJKHEID VAN DE KLACHT EN DE BEVOEGDHEID VAN DE RAAD BETREFT

Aangezien het onderzoek van de zaken door de dienst voor de Mededinging terzake plaatsvond na klacht van een natuurlijk persoon;

Dat het artikel 23, paragraaf 1C, van de WBEM stelt dat zulke persoon moet aantonen een rechtstreeks en dadelijk belang te hebben;

Aangezien de Dienst meent dat aan deze voorwaarden is voldaan daar klaagster zelf geen levering ontvangt van de parfumerieprodukten van de desbetreffende cosmeticaleverancier en de leveringsweigering aan de gang is;

Aangezien klaagster parfumerieartikelen verkoopt en er uiteraard belang bij heeft een zo breed mogelijk gamma aan produkten te kunnen aanbieden; dat zij inderdaad op het ogenblik van het indienen van de klacht en tijdens het onderzoek geen levering ontving van het aantrekkelijk gamma van beklagde, haar herhaalde vragen ten spijt, en aldus blijkt geeft van het door de wet vereiste rechtstreekse en dadelijk belang om klacht neer te leggen;

Dat het de Raad toekomt om, met inachtneming van de resultaten van het onderzoek van de Dienst en de bevindingen ter zitting na te gaan of de aldus aangeklaagde praktijken een verboden restrictieve mededingingspraktijk uitmaken, en de Raad aldus bevoegd is, bij toepassing van het artikel 31, alinea 1, en bij vaststelling van inbreuk op de WBEM desgevallend de stopzetting van de verboden restrictieve mededingingspraktijk te bevelen;

VI OVER HET BESTAAN VAN EEN VERBODEN RESTRICTIEVE MEDEDINGINSPRAKTIJK

6.1. Het bestreden selectief distributiesysteem en de bestreden praktijk

Aangezien een selectief distributiesysteem in het algemeen een vorm van distributie is waarbij wederverkopers worden geselecteerd op grond van welbepaalde criteria en geselecteerde wederverkopers enkel kunnen verkopen hetzij aan de eindverbruiker, hetzij aan andere wederverkopers die aan de selectievoorwaarden voldoen;

Aangezien in casu het selectieve distributiesysteem voor Diorprodukten de volgende kenmerken vertoont:

a) de selectieprocedure van erkend wederverkoper Dior verloopt als volgt:

- De aanvraag tot erkenning moet per aangetekende brief met ontvangstbewijs aan de vennootschap Dior gericht worden. Tot de procedure van onderzoek van de aanvraag wordt slechts overgegaan indien de winkel reeds actief is;
- Binnen de drie werkdagen na de ontvangst van de aanvraag stuurt de vennootschap Dior aan de aanvrager een vragenlijst die deze laatste behoorlijk ingevuld moet terugsturen, samen met een plan en foto's;
- Binnen een termijn van gemiddeld drie maanden en maximum vijf maanden, te rekenen vanaf de ontvangst van dit vragenformulier stuurt de vennootschap Dior een vertegenwoordiger ter plaatse om over te gaan tot de evaluatie van het verkooppunt en te onderzoeken of dit verkooppunt voldoet aan de vooraf vastgestelde kwalitatieve criteria.

b) de erkenningscriteria zijn gepreciseerd in de algemene verkoopsvoorwaarden. Ze hebben betrekking op de vakbekwaamheid in de parfumeriesector van de erkende verdeler en zijn personeel, op de geografische ligging van het verkooppunt, op het uithangbord, op overige produkten en aanwezige merken, op de diensten van advies en demonstratie, op de standing, op de kwaliteit en de inrichting van het verkooppunt. Ten einde tot een objectieve appreciatie te komen heeft de vennootschap Dior voor elk van deze kwalitatieve criteria een noteringskader vastgesteld dat van nul tot tien gaat.

c) volgend op deze evaluatie, zijn meerdere situaties mogelijk die verschillende gevolgen met zich brengen: ofwel voldoet de aanvraag helemaal niet aan de criteria, ofwel voldoet de aanvraag bijna aan de criteria, zodat de uitvoering van enkele werken of wijzigingen volstaat, ofwel beantwoordt de aanvraag tot erkenning aan de kwalitatieve erkenningscriteria. In alle gevallen brengt de vennootschap Dior de aanvrager van de evaluatie op de hoogte.

d) Daarenboven legt de vennootschap Dior aan haar erkende wederverkopers een aantal contractuele verplichtingen op met de bedoeling haar produkten aan te bieden in omstandigheden die toelaten hun versheid en prestige te garanderen alsook hun goed gebruik te verzekeren door de gebruikers voor wie de Diorprodukten bestemd zijn (minimum jaarlijks zakencijfer, zeer uitgebreid gamma, slechts detailverkoop met uitzondering van verkoop aan erkende wederverkopers, vorming van het personeel bij Dior, ...).

e) van haar kant en als tegenprestatie gaat de vennootschap Dior een aantal verbintenissen aan jegens haar wederverkopers, te weten de verbintenis om de diorprodukten slechts aan haar erkende wederverkopers te leveren die blijven voldoen aan de erkenningscriteria en die hun contractuele verbintenissen blijven respecteren, alsook de verbintenis om het netwerk van de erkende verdelers te beschermen.

Aangezien de vennootschap Dior verder heeft toegelicht dat haar beleid terzake door de volgende vier krachtlijnen wordt bepaald:

- Zij verbreekt haar handelsrelaties met iedere erkende verdeler die ophoudt te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden;
- Zij verbreekt haar handelsrelaties met iedere erkende verdeler die ophoudt één van de verplichtingen na te komen, voorzien door de overeenkomst;
- Zij vervolgt als daad strijdig met eerlijke handelsgebruiken iedere wederverkoper waarvan de vennootschap Dior zou vernemen dat hij Diorprodukten aankoopt, te koop aanbiedt of verkoopt zonder erkend te zijn;
- Zij weigert de verdelers te erkennen die een erkenningsaanvraag voorleggen, maar waarvan blijkt dat zij reeds Diorprodukten verkopen, zonder deel uit te maken van het netwerk.

Aangezien uit de feitenbeschrijving blijkt dat meer precies het hanteren van de laatste vermelde krachtlijn in beleid de gelaakte mededingingspraktijk is, die ter beoordeling voorligt; dat daarnaast door de Dienst bezwaar is geput uit het feit dat het systeem nog niet over een individuele vrijstelling geniet;

6.2. De aanmelding van het systeem bij de Commissie en de Raad. Beoordeling.

Aangezien uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en van de EEG-Commissie blijkt dat een systeem van selectieve distributie geen ongeoorloofde beperking van de mededinging met zich brengt indien voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- De selectieve distributie is gerechtvaardigd in het licht van de distributienoden en eigenschappen van het betrokken produkt (Hof van Justitie, 11 december 1980 inzake l'Oréal, r.o. 16; Hof van Justitie, 29 oktober 1981, inzake Fedetab r.o. 198);
- De wederverkopers worden geselecteerd op basis van objectieve kwalitatieve criteria (Hof van Justitie, 25 oktober 1977, inzake Metro; Hof van Justitie, 10 juli 1980, inzake Lancôme);
- Alle wederverkopers die voldoen aan de selectiecriteria, die daarbij op niet discriminatoire wijze worden toegepast, worden erkend en opgenomen in het distributienet (zelfde arresten);

Aangezien de parfumerieproducenten gedurende geruime tijd gemeend hebben dat de door hen opgezette systemen van selectieve distributie volledig in overeenstemming waren met het artikel 85, paragraaf 1, van het Verdrag van Rome, dat zij in deze overtuiging gesterkt waren door het feit dat de Commissie van de Europese Gemeenschappen, nadat verschillende selectieve distributie-overeenkomsten bij haar waren aangemeld, Letters of Comfort afleverde;

Aangezien de Commissie van de Europese Gemeenschappen ten aanzien van Dior op 16 december 1974 een zogenaamde "Letter of Comfort" afleverde waarbij zij meldde dat er geen reden was om tussen te komen met betrekking tot de aangemelde overeenkomsten krachtens de bepalingen van artikel 85, paragraaf 1 van het Verdrag van Rome;

Aangezien de Commissie der Europese Gemeenschappen in het algemeen deze mening in de sector van de parfums en cosmetica heeft herzien; dat zij inderdaad op het einde van de jaren 1980 besloot de voornoemde selectieve distributie-systemen opnieuw te onderzoeken en een reeks fabrikanten uitnodigde om hun overeenkomsten aan te melden zoals die op dat ogenblik van kracht waren;

Aangezien de N.V. Parfums Christian Dior op 5 oktober 1989 overging tot een nieuwe aanmelding;

Aangezien de Commissie van de Europese Gemeenschappen naar aanleiding van haar eerste onderzoeken m.b.t. de distributieovereenkomsten die uitgingen van de vennootschappen Yves-Saint-Laurent en Givenchy gesteld heeft dat deze overeenkomsten strijdig zijn met het artikel 85, § 1, doch om door haar in aanmerking genomen redenen kunnen worden vrijgesteld bij toepassing van artikel 85, paragraaf 3 (beschikkingen van 16 december 1991, Publicatieblad L12/24 van 18 januari 1992 en van 24 juni 1992, Publicatieblad L236/11 van 19 augustus 1992);

Aangezien de vennootschap Parfums Christian Dior inmiddels haar selectieve distributieovereenkomst in overeenstemming heeft gebracht met de lering die uit de twee voornoemde beschikkingen van de EG-Commissie blijkt (mededeling van de aanpassingen bij brief van haar raadsman van 25 oktober 1993 aan de EG-Commissie);

Aangezien de voormelde beschikkingen evenwel het voorwerp hebben uitgemaakt van een beroep tot nietigverklaring die op dit ogenblik nog hangende is voor het Gerecht van Eerste Aanleg te Luxemburg; dat de EG-Commissie voor haar beoordeling van nog hangende aanmeldingen dan ook wacht op de uitspraken van het Hof over de ingeleide procedure;

Aangezien beklagde ook voor de Dienst de besproken overeenkomsten ter beoordeling door de Raad heeft aangemeld;

Aangezien deze aanmelding plaatsgevonden heeft ten bewarende titel voor het geval het artikel 85 één van het EEG-Verdrag geen toepassing zou vinden of geen vrijstelling zou worden verleend door de EG-Commissie onder gelding van het artikel 85 § 3 van het Verdrag van de Europese Gemeenschappen;

6.3. Relatie tussen Belgische Mededingingswet en EEG-Mededingingsrecht; rechtsgeldigheid van het distributiesysteem.

Aangezien de omstandigheid dat een kartelpraktijk hangende is of wordt voor de EG-Commissie nochtans niet met zich brengt dat procedures onder de WBEM voor de Raad voor de Mededinging moeten worden opgeschort;

Aangezien dergelijke procedures hun normale verloop moeten kennen, met dien verstande dat bij de parallelle toepassing van de Belgische Mededingingsreglementering en het EG-Mededingingsrecht erover gevaakt moet worden dat geen afbreuk wordt gedaan aan de uniforme toepassing, op het gehele gebied van de Europese Gemeenschap, van het EG-Mededingingsrecht (arrest van het Hof van Justitie van 13 februari 1969, Wilhelm tegen Bundeskartellamt, zaak 14/68, Jurisprudentie 1969, nr. 4);

Aangezien het artikel 8 van de WBEM uitdrukkelijk voorziet dat zolang overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemd feitelijke gedragingen een vrijstelling genieten op grond van artikel 85, paragraaf 3, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, zij niet dienen aangemeld te worden;

Aangezien dan ook, wanneer in het kader van een nationale procedure te voorzien is dat de EG-Commissie een voor haar hangende procedure betreffende dezelfde aangelegenheid wellicht zal afsluiten door het treffen van een beschikking die meebrengt dat een eventuele beschikking van de nationale autoriteit zonder voorwerp wordt, het de betrokken nationale autoriteit toekomt "passende maatregelen" te nemen (Hof van Justitie, Wilhelm, voormeld nr. 8);

Aangezien in de huidige stand van het gemeenschapsrecht en van de procedures gevoerd voor de EG-Commissie in de betrokken sector, redelijkerwijze moet worden aangenomen dat het door Dior aan de EG-Commissie aangezegde selectief distributiesysteem zal genieten van een vrijstelling bij toepassing van artikel 85, paragraaf 3, EG-Verdrag;

Aangezien klaagster zich hier overigens van bewust was; dat zij immers slechts bij haar klacht de rechtsgeldigheid van het gehanteerde selectieve distributiesysteem in vraag heeft gesteld; dat zij dit namelijk gedaan heeft nadat haar aanvraag tot erkenning was verworpen; dat hieruit blijkt dat zijzelf, op het ogenblik dat zij haar kandidatuur stelde, van oordeel was dat het systeem naar de gangbare rechtsregels aannemelijk was en zelf van de voordelen ervan wou genieten door een aanvraag tot erkenning in te leiden bij beklagde;

6.4. Over de motivatie van de weigering tot erkenning.

Aangezien de weigering tot erkenning van het verkooppunt echter niet is ingegeven door een toepassing van de selectiecriteria zelf, doch wel door de overweging van algemene politiek die daarmee gepaard gaat en die erin bestaat te stellen dat een kandidaatstelling voor erkenning moet geweigerd worden wanneer blijkt dat de kandidaat-verdeler op het ogenblik van de aanvraag reeds Diorprodukten verkoopt, zonder deel uit te maken van het netwerk;

Aangezien dan ook nagegaan moet worden of zulke houding geen door de WBEM verboden praktijk uitmaakt;

Aangezien het bestaan van een selectief distributiesysteem aan de producent niet het recht ontnemt zich te beroepen op de motieven te putten uit het gemeen recht om een weigering tot het opnemen in het net van selectieve distributeurs te motiveren;

Aangezien een producent die een selectief distributiesysteem heeft opgezet gerechtigd is enige twijfels te koesteren over het normale verloop van toekomstige handelsrelaties met een te erkennen verdeler wanneer blijkt dat de kandidaat-verdeler vóór zijn erkenning stappen heeft aangewend die van aard zijn de normale werking van het systeem waarvan hij voortaan zelf deel wil uitmaken, te ondermijnen;

Aangezien terzake vaststaat dat klaagster op het ogenblik van haar aanvraag reeds Diorprodukten verkocht in haar verkooppunt, en daarbij nagelaten had dit kenbaar te maken aan beklagde;

Aangezien de weigering van erkenning, in het licht van deze omstandigheden, niet kan beschouwd worden als een weigering waardoor inbreuk wordt gepleegd op één van de voorschriften van de WBEM, in zoverre deze weigering geen definitief karakter vertoont doch gehanteerd wordt als tijdelijke sanctie die het mogelijk moet maken het vertrouwen te herstellen in toekomstige correcte naleving van de systeemvoorschriften door de kandidaat .

Aangezien immers moet worden aangenomen dat een handelaar die het vertrouwen van een mogelijk leverancier door zulke gedragingen heeft geschokt, moet in staat zijn dit vertrouwen te herwinnen door zich te houden aan de eerbiediging van de logica die inherent is aan het systeem, meer bepaald door geen produkten van de producent te verkopen gedurende een periode voorafgaand aan de vraag tot erkenning, waarvan de duur redelijk moet zijn;

OM DEZE REDENEN,

verklaart de Raad de klacht ongegrond.

Aldus beslist op 26 juni 1995 door de kamer van de Raad, samengesteld uit mevrouw Ch. Schurmans, Kamervoorzitter, de heren B. Dauchot, P. Eeckman en M. Flamée, leden van de Raad.